

1 Petoro

Petoroŋe ekap aŋgoân kulemguop.

O bukulipne,

1-2 Yeŋe Kiristohâlen biwiyenaje kepeim manŋetâ Anitâŋe himbimân manman kârikŋan mannomaihât pat kuyiŋgimu tap. Yakât otmâ yen hânân yu kandi mansai. Yeŋgât kapi tatmâ arap yamâ kutyeŋe yuwu. Ponto, Galatia, Kapatokia, Asia, otmu Bitini.

Emet inânŋan Awoŋnenŋe Anitâŋe man-manyenjahât topŋe nâŋgâop. Yawu nâŋgâm Kiristo hâŋgângumu ge tosanenjahât otmâ kawenenŋan kinmu kuŋetâ muop. Yawu otmâ yeŋe yâkâlen biwiyenaje kepeim tem lâuwaŋiŋetgât ikŋe Wâtgât mâmâjahât Heak hâŋgângumu ge biwiyenaje mem hewewenjuhuyehop. Mem hewewenjuhuyekmu Kiristohâlen biwiyenaje katŋetâ Anitâŋe tosayenaje pilâyim nine nanne baratne sâm meyekmâ manman kârikŋahât pat kuyiŋgimu tap.

Nâmâ Petoro. Yesu Kiristohât aposolo manbehât ikŋak âi sâm nihimu mem mansan.

Awoŋnenŋe Anitâ otmu Kutdânenŋe Yesu Kiristo yâkŋe yetŋe enŋatyetŋeâk otmâ nâŋgâyim tihityenaje otmutâ biwi nâŋgân nâŋgânyenaje kepeiakmâ konohâk otmâ sânduk sâmu manmâ yâhânomaihât nâŋgâyim ulitgum gaman.

Manman kârikŋan mannom sâm biwinenŋaje yakât mem mansain.

3-4 Kutdânenne Yesu Kiristohât âwâne Anitâne yâk mumuñambâ mem yahatmu yâkne himbimân yâhâmu orowâk tawot. Otmu Wâtgât mâmâjahât Heak hângângumu ge mem hewewen tuhunenekmu Kiristohâlen biwinenñane kepeim manmain. Yakât otmâ Anitâne umam sâningim tosanenñe pilâm manman âine ningimu manmain. Yawu otmâ nine nanne baratne sâm menenekmâ himbimân yâhâ manman kârikñan manmâ yâhânomgât pat kuningiop. Manman kârikñan koko salehâk mannom nângâm herone kakñan manmâ yâhâmbisâin. Manman yane biatbuap, me bâlewuapgât dop âlâ ki tap. Anitâne Yesu Kiristo mumuñambâ mem yahatmu yâkne himbimân yâhâmu orowâk tawot. Yakât nângâm bulâñanâk manman kârikñan mannom sâm biwinenñane yakât mem manmâ Anitâ mepaem manmâ yâhânom.

5 Otmu Anitâhât wâtñan kinmâ Kiristohâlen biwinenñane kepeim manmunne Anitâne tihitnenne otmâ yâhâwuap. Otmu sâp pesuk sâwuawân Kiristone âwurem ge menenekmu himbimân yâhâmunne manman kârikñahât pat Anitâne kuningiop yakât bulâne ningimu menom.

6 Yakât otmâ herone nângâm mannomai. Sâp yiwerene yuâmâ umatne topne topne kakyenñan yâhâmu hâhiwin kakñan mansai.

7 Hâhiwin kakñan manmâ Kiristohâlen biwiyenñane tiñâk kepeim ki lohotne otmâ mannomai. Yawu manñetâ sâp ki kâlep otmuâk Kiristone âwurem ge meyekbuap. Meyekmu biwiyenñane yâkâlen tiñâk kepeim tem lâuwangim gai yakât nângâm Anitâne herone nângâyinñim

manman kârikñan katyekbuap. Manman kârikñan katyekmu manñetâ yanâmâ Kiristohât lohimbiñe nâñgâyinñetâ yahatmu Anitâ mepaenomai. Umatñe âlâlâ kakyenñan yâhâmap yakât nâñgâñetâ keterahâkgât orotmeme âlâen hâum sâmunne nâñgâñet. Emetgât saran aim kânâñgâmunñe sâp kâlep kinmâ ki morok miâk sâm yuwu otmain. Kokolo ya saran hâwimain. Hâwim saran topñe lâm kâlehen gewuap ya kâlâpñe umunñe semu yanâmâ lâum kânâñgâmain. Yawu tuhumain yan hân kâlehen tatmâ hambe kundutñe ki kumu morok membuap. Yakât dopñeâk umatñe âlâlâ kakyenñan yâhâmap yan Anitâñe menenekmu manman kârikñan mannom. Yakât nâñgâm orotmeme kinñon ya bet pilâm kârihem kinnomai. Yawu.

8-9 Emelâk Yesu Kiristone olop miop ya ki ekbi. Yawu gârâmâ yâkât den pat âlepñe eky-ongomunñe nâñgâñetâ bulâñe otmu yâkâlen biwiyenñe kepeim gai. Otmu sâp yiwerenñe yuâmâ yâkñe himbimân tatmu ki ekmai. Yawu gârâmâ yeñe yâkât tem lâum hon bawanñimai. Otmu yâk orop himbimân manbisâihât nâñgâm yâkâlen biwiyenñe kepeim tem lâuwanñim mannomai. Yawu manñetâ Anitâñe manman kârikñahât pat kuyinñimu tap yakât bulâñe yinñimu menomai. Yakât nâñgâm heronñe nâñgâm manmâ yâhânomai.

10-11 Anitâñe ikñe engatñeâk Yesu Kiristo hânñangumu ge nengât tosehât otmâ kawenennñan kinmu howanân kuñetâ sâtñum muop. Mumu Anitâñe mumuñambâ mem yahatmu himbimân âwurem yâhâmu ikñe orowâk lanñinñe kârikñan tawot. Yâhâ hânân ki giop yan Yesu Kiristone

Wâtgât mâmânahât Heak hângângumu ge Anitâhât poropetelipņe yeņgât biwiyeņan kionop. Biwiyeņan kionmâ Anitâņe Kiristo hângângumu ge tihitnenņe otbuap yakât den biwiyeņan katmu sâm tetem lohimbi ekyongominiwi. Otmu Kiristoņe gewuap sâp yan wuân kulem tetemu eknomai yakât topņe nâņgâne sâm nâņgâm kiwilim âi pâi tuhuakminiwi.

¹² Den yakât topņe nâņgâne sâm otņetâ Anitâņe nâņgân nâņgânyeņe mem pâroņ pilâyিংiop. Mem pâroņ pilâyিংimu yeņak munomai yakât kakņan den yakât bulâņe tetewuap nâņgâwi. Den ya emet inânņan ekyongominiwi yakât bulâņeâmâ sâp yiwereņe Anitâņe Wâtgât mâmânahât Heak hângângumu ge nen Kiristohât aposololipņe mem heweweņ tuhunenekmap. Yawu otningimu Kiristohât den pat âlepņe kâsikum yিংimunņe nâņgâņetâ bulâņe otmu Kiristohâlen biwiyeņaņe kepeiwi. Yâkâlen biwiyeņaņe kepeņetâ Anitâņe tosayeņe pilâyিংim manman kârikņahât pat kuyিংimu tap. Otmu emelâk Anitâhât poropetelipņaņe yakât topņe nâņgâne sâm othi yakât dopņeâk aņelolipņaņe gurâ nâņgâne sâm otmai.

Anitâhât tem lâuwaņgim kilik milik mannom.

¹³ Manman kârikņahât pat kuyিংiop yakât bulâņe yamâ Yesu Kiristoņe âwurem ge meyekbuawân Anitâņe yিংimu menomai. Ya yিংimu menomaihât nâņgâm biwiyeņaņe mem biwi golâek manmâ galemahom mannomai.

¹⁴ Emelâk Anitâ yet Kiristo yetgât topyetņahât pâpgum yeņe eņgatyeneâk otmâ yu ya ekņâlem orot-

meme bâleŋe otminiwi ya ki witgum otmâ mannomai. Orotmeme bâleŋe ya pilâm Awonŋenŋe Anitâ, Koko Salek Amboŋe tem lâuwaŋgim mannomai.

¹⁵ Tem lâuwaŋgim manman bâleŋambâ keterakmâ kilik milik manmâ yâhânomai.

¹⁶ Den yan yuŋe emelâk Anitâŋe Mose den ekumu kulemguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Nâ Koko Salek Amboŋe. Yakât otmâ yeŋe manman bâleŋambâ keterakmâ manŋetgât nâŋgâman.” Yawu sâop.

¹⁷ Anitâŋe tânyongoâkgât “Awonŋenŋe” sâm ulitgumai. Yawu gârâmâ Anitâ biwinenŋe ekmapŋe lok âlâhât nâŋgâmu yahatmu âlâhât nâŋgâmu gemu yawu ki otmap. Yâkŋe otmain memain yakât matŋe âlâku ikŋiâk ikŋiâk dopnenŋanâk kâpekningimu ârândâŋ otmap. Yakât otmâ sâp patoen Kiristonŋe âwurem ge menenekmu kapinenŋe himbimân tap yan yâhâmunŋe Anitâŋe matŋe dopnenŋanâk kâpekningiwuap. Yakât nâŋgâm yeŋe ewe katmâ mannomai.

¹⁸ Emelâk tâmbâlipyenŋe orotmeme bâleŋe ya imbiâk mambiâk otmâ manminiwi. Otmu yeŋe gurâ manman ya torokatmâ yawuâk manmâ gawi. Nen lohimbi kerekŋe otmunŋe bâlemu tosa orop manmain. Yawu gârâmâ Anitâŋe tosa yakât matŋe kâpekningiop yan hâŋgât wahap âlâlâ, goli me siliwa tuhu tuhuŋe, me tewetsenŋe, yawu yakât ki nâŋgâop.

¹⁹⁻²⁰ Emelâk embâŋân hân himbim ki kândikyotgowân ikŋe nanŋe ombe bisinŋe, Yesu Kiristo, hâŋgângumu ge nengât toсахât matŋe meningiwuapgât nâŋgâm sâpŋe kalop. Sâp kalop

ya Anitâne ekmu ârândân otmu sâp bâine yuâmâ Kiristo hângângumu giop. Hângângumu ge koko salehâk manmâ nengât tosehât otmâ kawenenjan kinmu howanân kujetâ muop.

²¹ Yawu gârâmâ Anitâne mumuñambâ mem yahatmu himbimân âwurem yâhâmu orowâk tawot. Yawu otmu yeje yâkâlen biwiyenane kepeinetâ manman bâlenahât pañgonâmbâ holanyekmu yapâ gâtñane âwâne Anitâ yâkâlen gurâ yawuâk biwiyenane kepeim manmai. Otmu Anitâne Kiristo mumuñambâ mem yahalop yawuâk yen gurâ mumuñambâ mem yahatyekmu orowâk manmâ yâhâmbisâin. Yakât nângâm biwiyenane mem mansai. Yakât otmâ biwiyene galemahom târârâhâk mannomai.

²² Yeje orotmeme bâlene bet pilâm Kiristohât den bulâne lâum manmâ ganetâ yapâ biwiyene kelihakmu manmai. Yawu manmâ bukulipyene orop biwiyenane kepeiakmâ konohâk otmap. Yawuhât otmâ buku konok orangim tânahom mannomai.

²³⁻²⁵ Nen lohimbi kerekne menjlipnenne yengât tepyenambâ tetewin. Yakât otmâ munomgât pat mansain. Emelâk Anitâne poropete âlâ den ekumu kulemguop ya den yan yune miap. Den yamâ yuwu tap.

“Hahop surine pilâm kuririn sâm kinmu ekmunne âilongo longo otmap. Yâhâ sâp ki kâlep otmuâk pek sâm hânân ge tâtuk sâmap. Yakât dopneâk lohimbine âi menetâ bulâne tetemu bukulipyenane ekmâ nângâyinjetâ yahatmap. Yawu gârâmâ muñetâ kut patyene biatmu ya yengât den pat ya lohimbi nelâm

yongowuap. Yâhâ Anitâņe lohimbi nengât tihitnenņe otmâ yâhâwuap yakât den pat ya ki biatbuap. Yamâ tat tat kârikņe tatmâ yâhâwuap. Den yawu tap.”

Anitâhât den ya nâņgâmunņe biwinenņan hâumu topnenņe mem tetemap. Yakât otmâ den ya ekyongomunņe nâņgâņetâ bulâņe otmu Kiristohâlen biwiyeņe kepeim manmâ gai. Yapâ Anitâņe manman âiņe yingimu mem mansai. Yakât topņe nâņgâņetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmunne nâņgâņet. Mâmâ âwâlipyenņe mem ga katyekmâ galemyongomai. Yawu gârâmâ hâmbâi âwâ mâmâlipyenņe mum pilâyeknomai.

Yâhâ Anitâņe meyekmâ nine nanne baratne sâm manman kârikņahât pat kuyingiopņe mum pilâyekbuapgât dop âlâ ki tap. Yâkņeâmâ meyekmu orowâk manmâ yâhâmbisâi.

2

¹ Yakât otmâ orotmeme bâleņe kerehâk bet pilânomai. Yawu otmâ bukulipyenņe yengât ki nâņgâm bâleyingim den belângen sânomai. Me biwiyeņe ki kurihiakmâ den perâkņe kâityongonomai.

² Yawu manmâ yâhânomai yan manman kârikņahât bulâņe menomai. Yakât den âlâen hâum sâmunne nâņgâņet. Imbilipnenņe naom mem ga katyekmâ nam yinginetâ nem yanâmâ ŋâtâtâk sâm yahatmai.

³ Yakât dopņeâk yeņe Kutdâhât den pat âlepņe ya nâņgâm biwiyeņan katmâ manņetâ nâņgân nâņgânyeņe keterakyingimu manmâ yâhânomai.

Yawu otrjetâ Anitâne meyekmâ manman kâriknan katyekmu mannomai.

Kiristohâlen biwinenñaje kepeim hon bawañgim mannom.

⁴⁻⁷ Nenne Kiristohâlen biwinenñaje kepeim hon bawañgim mannom yakât topne nângânetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângânet. Emelâk Anitâne poropete âlâ den ekumu kulemguop ya yuwu tap.

“Nâne kât âlâ ekmune âlepne otmu mem Yerusalem kapi Sion pumnan tap yan katmune tatmap. Lohimbi âlâ me âlâne ya ekmâ yâkâlen biwiyenñaje kepeim mannomai ya yeñgâlen bulâne tetemu biwiyenje dopnan otbuap.” Den yawu tap.

Yeñe yâkâlen biwiyenñaje kepeim manñetâ Anitâne nângâyinçimap. Yawu gârâmâ lohimbi nombotñaje yâkât nângânetâ gemu hâkân otmai. Yawu otmâ mansai ya yeñgât yuwu sâmune nângânet. Emelâk Anitâhât den âlâ kulemguwi ya yuwu tap.

“Emet tuhuwiân nep lokne nak âlâ ekmâ bâleñe sâm mem ketetbi. Mem ketetbi ya Anitâne lâum kânângâmu kuhupin kârikne oap.” Den yawu tap.

Nak ekmâ bâleñe sâm mem ketetbi ya Anitâne ekmu ârândân otmu lâum kânângâmu kuhupin kârikne oap yamâ Kutdânenne Yesu Kiristo. Anitâne mumuñambâ mem yahatmu tap. Otmu yeñe manman bâleñambâ keterakmâ Kiristohâlen biwiyenñaje tiñâk kepeim Anitâhât lohimbi otmâ biwiyenñaje kepeiakmâ konohâk otmu manñetâ yen orowâk tatmap. Otmu Wâtgât mâmâñahât Heakne mem hewewen tuhuyekmu Anitâ mepaem hon

bawaŋgim mannomai. Yawu otmâ manŋetâ Kutdânenŋe Yesu Kiristoŋe yeŋgât sâŋ Anitâ ulit-gumu nâŋgâmu ârândâŋ otbuap.

⁸ Otmu Anitâŋe den âlâ poropete ya ekumu kulemgup ya yuwu tap.

“Kât âlâ katmune tatmap yan kapi ambolipŋe yeŋgât kâiyenjan teŋ sâwuap. Kâiyenjan teŋ sâŋ yongomu ki ekmâ nâŋgâm inâk arinomai.”
Den yawu tap.

Kâiyenjan teŋ sâŋ yongomu inâk arinomai yakât dopŋeâk lohimbi nombotŋaŋe Kiristohât den pat âlepŋe nâŋgâŋetâ helekŋe otmu pilâm yaŋak hiliwahonomai. Yawu gârâmâ lohimbiŋe Kiristohât den pilâmai yaŋe hiliwahonomai yakât Anitâŋe emelâk sâŋ kalop.

⁹⁻¹⁰ Otmu yeŋe gurâ yawuâk omoŋ bâlenjan manmâ Anitâ ki nâŋgâwawŋgiminiwi. Yawu manminiwi yan Anitâŋe yeŋgât nâŋgâmu giop. Otmu yeŋe hiliwahonomaihât pat manbi. Yawu manbi yamâ ikŋahâk nâŋgâyŋgim ikŋe laŋinŋaŋe biwiyenjan pilâmu haŋ sâyŋgiop. Haŋ sâyŋgimu omoŋgât manman bâlenjambâ keterakmâ Kiristohâlen biwiyenjan katŋetâ nine nanne baratne sâŋ meyehop. Meyekmâ ikŋe pat kuyŋgimu yâkât komot bulâŋe otmâ mansai. Yawu manmâ mepaem hoŋ bawawŋgimai. Otmu yâkŋe yu ya otyŋgimu ekŋetâ ewe membe otmap yakât den pat yeŋe lohimbi ekyongonŋetâ nâŋgâm mepaenomaihât meyehop.

Hânân yu kandi mansain.

11 Bukulipne yuwu sâmunê nângânet. Yeñe himbimân manman kârikñan mannomaihât pat Anitâñe pat kuyiñgiop. Yakât otmâ yenâmâ hânân yu kandi mansai. Yawu gârâmâ orotmeme bâleñañe biwiyenê mem bâleyiñgimu manman bâleñahât pañgoñân kionñmahât biwiyenê galemahom senñe âlâlâ ki ekñâlenomai.

12 Yawu otmâ pâku lohimbiñe hakyenñan sâmai ya yeñgât senyenñan uwawapñe bia mannomai. Uwawapñe bia manñetâ Anitâñe yâk yeñgât biwiyenñan kionñmu yâkñe yeñgât manmanyenê ya ekñetâ biwiyenñan hâumu Kutdâhâlen biwiyenñane kepeim Anitâ heronê otbañgim mepaenomai.

Gawamangât girem den lâum mannom.

13 Otmu lohimbiñe Kutdânennahât nângânetâ yahalâkgât yeñe lohotñan manmâ gawamangât lok kunñe tem lâuwanñgim mannomai.

14 Otmu yâkñe galemlipyenê katyekmu yâkât sâtgât otmâ lohimbi galemyongom mansai. Yawu manmâ lohimbiñe otñetâ bâlemap ya sâm hâreyiñgim matñe yiññetâ memai. Yâhâ lohimbiñe orotmeme âlepñeâk otmai ya yeñgât nângâm heronê otyiñgimai. Yakât otmâ yeñe galemlipyenê yeñgât amutgen târârâhâk mannomai.

15 Târârâhâk manñetâ yanâmâ lohimbi Anitâhât den nângâm hilipgumainê sâm ge katyekne sâm otñetâ umatñe otmu pilânomai.

16 Yeñgât kunyenê yamâ Anitâ konohâk. Yawu gârâmâ Anitâhât denâk lâunom sâm gawamangât girem den ki lonğâenomai. Yawu nângâm gawamangât girem den lonğâem tosa menomai

yamâ Anitâhâlen tosa ya ki kârâm pilânomai. Yawu manmâ Anitâhât tem lâum gawamangât lok kunjahât amutgen mannomai.

¹⁷ Yawu manmâ lohimbi kerek yengât nângânetâ yahatbuap. Otmu Anitâ ewewangim Kiristohât lohimbi buku otyingim manmâ yâhânomai.

Lohimbiŋe hâhiwin ninginomai yan matŋe ki kâpekyiŋginom.

¹⁸ Lok nombotŋe lok kutdâ hoŋ bayiŋim manmai yengât yuwu sâmunne nângânet. Lok Kutdâlipyenŋe nombotŋe yen nombotŋe lohotŋan otyiŋgetâ âilonŋo manmai. Yâhâ lok kutdâlipyenŋe nombotŋe âlâneâmâ yen nombotŋe hâhiwin yiŋgetâ umatŋe kakŋan manmai. Yâhâ yeneâmâ lok kutdâlipyenŋe kerek yengât lau lâuyiŋim huruŋ huruŋ manmâ hoŋ bayiŋinomai.

¹⁹⁻²⁰ Otmu lok kutdâlipyenŋe imbiâk hâhiwin yiŋginomai. Yawu otyiŋgetâ yene hâhiwin kakŋan Anitâhât den lâum ewe katyekmâ hoŋ bayiŋim mannomai. Yawu otŋetâ yanâmâ Anitâŋe yengât nângâmu ârândâŋ otbuap. Yâhâ yene otmâ hilipgunŋetâ yakât matŋe hâhiwin yiŋgetâ umatŋe kakŋan mannomai. Umatŋe yawu yiŋginomai yakât Anitâŋe nângâmu ârândâŋ otbuap.

²¹ Yâhâ lok kutdâlipyenŋe imbiâk hâhiwin yiŋginomai yan yene orotmeme âlepneâk otmâ matŋe ki kâpekyiŋginomai. Yawu mannomaihât nângâm Anitâŋe meyehop. Emelâk yakât dopneâk Yura papatolipnenŋe Kiristo mem bâlene âlâlâ mângâenŋetâ sâtŋum muop. Yâkŋe yawu olop yakât dopneâk yene gurâ yawuâk otŋetâ yan Anitâŋe nângâyiŋgimu ârândâŋ otbuap.

²² Otmu Kiristone ki otmâ hilipguop. Me den perâkne âlâ ki sâop.

²³ Otmu Yura papatolipnennane hâim hilit balit tuhuwi yakât matne ki kâpekyingiop. Otmu mem âlâlâ tuhuwi yan otbangiwi yakât matne menomai ki sâop. Otmu howanân kujetâ muop yan An-itâne biwinenne ekmâ matne dopnennan ningimu ârândân otmap yakât nângâm umut biwine yâkâlen karahop.

²⁴ Yeje orotmeme bâlene bunewâk pilâm An-itâhât tem lâum orotmeme âlepneâk otnomaihât Kiristo iknahâk yengât toсахât otmâ kaweyenan kinmu howanân kujetâ muop. Muop yapâ gâtneje Anitâne tosayene pilâm meyehop.

²⁵ Emelâk ki meyehop yan girawu manbi yakât den âlâen hâum sâmune nângânet. Lama yengât galemene bia yakât otmâ ihilâk mahilâk manmai. Yakât dopneâk yeje amboene biahât otmâ ihilâk mahilâk otmâ manminiwi. Yâhâ sâp yuâmâ Kiristone umut biwiyene galemgum tihityene otmap yâkâlen biwiyene kepeim lohotnan manmai.

3

Imbilipene yengât sâop.

¹⁻² Otmu imbilipene yengât sâmune nângânet. Lok kutdâ yengât hon bawalipeneje lau lâuyingimai yakât dopneâk imbilipeneje loklipeneje ewe katyekmâ lau lâuyingimoi. Yawu otmâ Kiristohât den lâum lohotnan mannomai yanâmâ loklipeneje Kiristohât den nângânetâ gemu bet pilâmaine manmanyene ekmâ yâkâlen

biwiyenaje kepeinomai. Yâhâ yâkâlen biwiyene katnet sâm yene loklipyene ki kendâyinjomai.

³ Me loklipyenaje yekmâ Kiristohât herone otbanjinetgât somotyene mendenomai yan senne âlâlâ sekne âlepne orop ki menduhum mendenomai. Me sângum me hâk katipne âlonngo lonngo ki hanjalakmâ senne âlâlâ sekne âlep âlep yane menjâleaknomai.

⁴⁻⁶ Emelâk Yura tâmbâlipnenne yengât imbilipyenaje Anitâhâlen biwiyenaje hikum tem lâuwanjim loklipyene ewe katyekmâ amutyenjan manbi. Yawu manjetâ loklipyenaje manmanyene ekmâ Anitâ herone otbanjim mepaewi. Awaraham imbiñe, kutne Sara, yâkne lokñahât lau lâuwanjim yâkât amutgen manop. Otmu Anitâne yen meyekmâ Awarahamgât pat kuwanjiop ya yawuâk kuyinjiopgât otmâ yenâmâ yâk yetgât sen manmai. Yakât otmâ imbilipyenaje Sarane olop yawuâk otmâ loklipyene ewe katyekmâ amutyenjan mannomai. Yawu manmâ Kiristohâlen biwiyenaje kepeim mansai yakât topne loklipyenaje eknetâ âlepne otbuap. Yene yawu manmâ loklipyene lohotñan otyinjim manmâ yâhânomaihât Anitâne nângâmap.

Loklipyene yengât sâop.

⁷ Otmu loklipyene yengât yuwu sâmune nângânet. Imbilipyenaje yengât wâtyenjan manjetâ tihityene otmâ mansai. Yakât Anitâne yengât nângâm manman kârikñahât pat kuyinjiop yawuâk imbilipyene yengât kuyinjiop. Yawuhât otmâ Anitâhât den lâum imbilipyene ewe katyekmâ lohotñan otyinjomai. Yawu ki

otyinjinomai otmuâmâ yu me yakât Anitâ ulitgunjetâ ki nângâyinjiwuap.

Yuwu otmâ âilonjo mannom.

⁸ Yen kerekne manman âilonjoân mannetgât yuwu sâmunne nângânet. Biwi nângân nângânyenaje kepeiakmâ konohâk otmu mannomai. Yawu manmâ yenahâlâk ki nângânetâ yahatbuap. Bukulipyene yengât nângânetâ yahatmu yâk orop tânahom mannomai.

⁹ Yâhâ lohimbi nombotnaje nângâm bâleyinjim den bâlene hâiyeknomai, me nombotnaje mem ge katyeknomai. Yanâmâ yene yakât matne kâpekyinjine sâm ki nângânomai. Yawu otmâ mem sânduk tuhuyekmâ buku otyinjinjetgât Anitâne meyekmu yâkâlen biwiyenaje kepeim manmâ gai. Yawu mannomai yanâmâ Anitâne meyekmâ manman sânduhan katyekmâ tihityene otmâ yâhâwuap.

¹⁰ Manman yawu yakât emelâk lok âlâne den kulemguop ya yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâne herone kakjan manne sâmâmâ yuwu otmâ mannomai. Den belângen ki sahanjinomai. Me den golâ ki gahaenomai. Me den bâlene ki hâiaknomai. Me ki den perâkne kâirahonomai.

¹¹ Orotmeme bâlene yawuya bet pilâm biwiyene Anitâhâlen katmâ yâkât tem lâum buku oranjim mannomai.

¹² Yawu mannomai yanâmâ Anitâ mepaem yu me yakât ulitgunomai yanâmâ nângâyinjim tihityene otbuap. Yawu gârâmâ lohimbi nombotnaje

orotmemeyeŋe bâleŋe ya witgum otmâ mannomai yamâ pilâyekbuap.” Den kulemguop ya yawu tap.

¹³ Bukulipne, yeŋe orotmeme âilonŋoâk otnehâlâk nâŋgâm mannomai yanâmâ lok âlâ me âlâŋe ki mem ge katyeknomai.

¹⁴ Yawu gârâmâ yeŋe orotmeme âilonŋo otmâ manŋetâ lok bâleŋeŋe mem âlâlâ tuhuyeknomai yanâmâ Anitâŋe meyekbuap. Yakât nâŋgâm lok bâleŋe yeŋgât ki kiŋgityeŋahât otnomai, otmu umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmap sâm yakât ki gorâyinŋiwuap.

¹⁵ Yawu nâŋgâm Kutdânenŋe Kiristohâlen biwiyenŋe tiŋâk kepeim ewe katmâ tem lâuwangim manmâ yâhânomai. Otmu âwurem ge meyekbuap yakât nâŋgâm biwiyenŋe mem mannomai. Yakât topŋe lohimbi nombotŋeŋe nâŋgânehât âiyongonŋetâ yakât ki hâum pâpgum kopa otnomai.

¹⁶ Den matŋe ekyongonomai yan Anitâŋe nenekmu ârândânŋ olâk sâm ewe katmâ lohotŋan ekyongonomai. Kiristo orop biwiyenŋe kepeiakmâ konohâk otmu yâkât wâtŋan kinmâ târârâhâk manmai. Yawu manŋetâ lohimbi belângen manmaine sâm bâleyinŋimai. Yâhâ hâmbâi âlâkuâk sâm bâleyinŋim pâpgum pilâŋetâ lohimbi nombotŋeâmâ ya yeŋgât nâŋgâyinŋinŋetâ kakŋe otbuapgât yeŋe biwiyenŋe galemahom mannomai. Yawu manmunŋe Anitâŋe nenekmu ârândânŋ oap nâŋgâm biwiyenŋan ki hâuyekbuap.

¹⁷ Yâhâ Anitâŋe lohimbi belângen manmai ya yeŋgât mâtâp ki maŋguyinŋimu yeŋgât manmanyenŋe âlepŋe ya ekmâ sâm bâleyinŋim hâhiwin kakŋan katyekŋetâ yanâmâ yâkŋe

tihityeņe otbuap. Yâhâ yeņahâk otmâ hilipguņetâ yakât matņe yiņgiņetâ umatņe kakņan mannomai yakât Anitâņe nâņgâmu ârândâņ otbuap.

18 Otmu yeņe târârâhâk manņetâ hâhiwin yiņgiņetâ biwiyeņe ki orotok sâwuapgât nâņgâm nâņe Kiristone olowân hâum sâmunne nâņgâņet. Nen lohimbi kerekņe otmunņe bâlemu tosa orop manmain. Yâhâ Kiristoneâmâ ki otmu bâleop. Anitâņe nen kaok nâņgâningiâkgât Kiristo ikņak tosanenņahât otmâ kawenennan kinmu kuņetâ muop. Yakât Anitâņe nâņgâmu ârândâņ otmu umutņe miop.

19-20 Kândikum emelâk lohimbiņe orotmeme bâleņe otmâ manminiwi yan tâmbânenņe âlâ, kutņe Noa, yâkņe Anitâņe matņe yiņgimu hiliwahomaihât girem den ekyongop. Ekyongomu nâņgâņetâ bulâņe otmu orotmeme bâleņe pilâņetgât Anitâņe mambotyiņgiop. Mambotyiņgiop yan girem den ya nâņgâņetâ helekņe otmu orotmeme bâleņe tâtâem otmâ yâhâwi. Yawu otņetâ imbiņe naomlipņe otmu iranlipņe meyekmu orowâk waņa kâlehen yâhâwi. Waņa kâlehen yâhâ tatņetâ tongelâk pato gem niņ niņ sâm gam yâhâ lohimbi Anitâhât hâkâņ otmâ belângen manbi ya aksisihâk haranyongomu muwi. Sâp patoen lohimbi yaņe hiliwahonomaihât pat Anitâņe kuyiņgiop. Yakât otmâ umutyeņe hâruyekmu peke kâlehen kinmai. Ya yeņgâlen Kiristohât umutņe ari ikņe den pat ekyongomu nâņgâwi.

Otmu lohimbi nombolân kalimbu waņa kâlehen yâhâ tatņetâ hâmeyeņe kinop ya yeņgât

yuwu sâmunê nângâñet. Tonjelâk gem to niñ niñ sâm wanğa ya kundutmu yahatmu wanğa kâlehen lohimbî tatbî ya hâmeyene kinop.

²¹ Yakât dopñeâk mem toen katyekñetâ manman kârikñahât pat otmâ mansai. Toen mem katyekñetâ manman kârikñahât pat otmâ mansai yamâ to piriakñetâ hâkyene salek otmâp yawu bia. Yene orotmeme bâlene bet pilâm Kiristohâlen biwiyenane kepeinetâ Anitane biwiyene ekmu ârândân otmu yâkât pat mansai.

²² Otmu Anitane Yesu Kiristo mumunambâ mem yahalop yen gurâ yawuâk mem yahatyekmu Kiristo orop himbimân manbisâihât pat kuyingimu mansai. Kiristone Anitâ orop tatmutâ anelo himbimân tatmai otmu âi weke, emet ambone, senduk banearâ, susun me sâtne metne topne topne hânân yu tai kerek yengât kunyene pato tatmap.

4

Anitâhâlen biwinenane kepeim kârihem mannom.

¹ Kiristo mem âlâlâ tuhuñetâ muop yan Anitane menekbuap nângâm yâkâlen biwiane tinâk kepeim sâtğum muop. Otmu yakât dopñeâk lohimbî belângen manmaine yen mem âlâlâ tuhuyekñetâ mansai. Yawu otyinginetâ Anitane menenekbuap nângâm yâkâlen biwiyenane kepeim kârihem mannomai. Kârihem manñetâ umatne ya pesuk sâyingiwuap yakât kakñan biwiyene yâkâlenâk kinbuap. Yawu otmâ manñetâ Manman Bâleñahât Ambonane mem ge katyekbe sâm hâum pâpgum pilâwuap.

² Yakât nângâm sâp yupâek lohimbi belângen manmai ya yengât nângân nângân bâlene ki wat-nomai. Girawu manjetâ Anitâne yekmu ârândân otbuapgât nângâm yakât den tem lâuwangim man-nomai.

³ Pâku lohimbiye yeŋe engatyeneâk watmâ orot-meme bâlene otmâ manmai yakât dopneâk yeŋe manminiwi yamâ yuwu. Ekñâleangim tepyeŋe uk sâmu otmâ hilipguminiwi. Otmu to kârikŋe nem biwi hâlim otmâ ki orotŋe otminiwi. Otmu Porom Lâpio hâwim kânângânetâ kinmu ulitgum kâwâ konda otmâ manminiwi. Emelâk orotmeme yawu otmâ manminiwi ya pilâwi.

⁴ Yawu gârâmâ sâp yuâmâ pâku lohimbiye “yen orowâk to kârikŋe nem herone otne,” sânetâ ki nângâyingimai. Yawu otmai ya eknetâ sâtŋe otmu meme sâsâ tuhuyekmai. Yawu otyinginetâ kârihem kinmai yan sâm bâleyingim senyenjan gemai.

⁵ Otmu sâp patoen Anitâne lohimbi kerek, emelâk muwi, me sâp yiwerene mansain, me hâmbâi tetem mannomai kerek nengât biwinenŋe ekmâ sâm hâreningiwuap. Sâp yan lohimbi belângen manmaiŋe yawu otyingimai yakât den âiân katyekmâ matŋe umatŋe yingimu menomai.

⁶ Emelâk embânâmbâek lohimbi kerekŋe otjetâ bâlemu yaŋak mum gara gara otbi. Yawu gârâmâ Anitâne tatmâ yâhâwuap yakât dopneâk umutyene tatmâ yâhâwuapgât Kiristone ya yengâlen ari ikŋe den pat ya ekyongomu nângâwi.

⁷ Manmannenŋe pesuk sâmu Anitâne biwinenŋe ekmâ matŋe kâpekningiwuapgât sâp utâpguap. Yakât otmâ biwiyene galemahom henŋengum

yu ya teteyiŋgiwuap ya ekmâ ki pârâk pilânomai. Yawu otmâ Anitâ ulitgum manmâ yâhânomai.

⁸ Otmu bukulipnenŋe orop biwinenŋaŋe kepeiakmâ konohâk otmu nanŋanŋimain yan otŋetâ bâlemap yakât tosa hewewenâk pilâyinŋimain. Yakât otmâ yeŋe bukulipyenŋe orop biwiyenŋaŋe kepeiakmâ konohâk otmu mannomai.

⁹ Otmu lomba takanŋetâ emetyenŋan dâim yâhâ katyekŋetâ tatŋetâ sot um yinŋinomai. Yawu otnomai yakât kakŋan ki sâm guhuŋnomai.

¹⁰ Otmu Wâtgât mâmânahât Heakŋe biwiyenŋan kionmâ mâmânŋe otyinŋimu bulânŋe ikŋiâk ikŋiâk teteyinŋimap. Bulânŋe teteyinŋimap yakât dopŋanâk âi mem tânahom mannomai.

¹¹ Lok âlâ me âlânŋe Anitâhât den lohimbi kâsikum yinŋinomai yan den ya tâŋ tâŋâk kâsikum yinŋinomai. Otmu lohimbi âlâ me âlânŋe Kiristohât komot tânyongonomai yan Anitâhât wâtŋan kinmâ tânyongonomai. Yawu otyinŋim mannomai yan Wâtgât Amboŋe Anitânŋe Yesu Kiristo hânŋângumu ge manman âiŋe mem teteyinŋiop yakât nânŋâm lohimbiŋe Ambonenŋe Anitâ sâm heronŋe otbaŋim mepaem yâhâmbisâi. Ya bonŋanâk.

Umatŋe âlâlâ teteningimap yan topnenŋe tetemu ekmain.

¹² Bukulipne, yuwu sâmune nânŋânŋet. Sâp yiwereŋe yu umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmu hâhiwin nânŋâm mansai yakât nânŋânŋetâ ki sâtŋe otbuap. Umatŋe yawuya lohimbi ârândânŋ teteyinŋimu biwiyenŋe âlâhâlen kepeiŋetâ tatmap yakât topŋe tetemu ekmai.

13-14 Emelâk Kiristoŋe orotmeme âlepŋeâk otminiop yamâ Yura papatolipnennŋe mem âlâlâ tuhuŋetâ hâhiwin nâŋgâop. Otmu yeŋe yâkâlen biwiyenŋe kepeim orotmeme âlepŋeâk otmai yakât lohimbi belângen manmaine nâŋgâŋetâ gemu sâmbâleyiŋim mem âlâlâ tuhuyekmai. Mem âlâlâ tuhuyekmai yan Anitâhât Wâtgât mâmânahât Heakŋe yeŋgât biwiyenŋan ge mem hewewenŋ tuhuyekmap. Mem hewewenŋ tuhuyekmu Kiristoŋe âwurem ge meyekmu manman kârikŋan manmâ heronŋe nâŋgâmbisâihât biwiyenŋe huruŋ sâmu heronŋe nâŋgâmai.

15 Yeŋe lohimbi âlâ me âlâ ki yongonŋetâ munomai. Me kombo ki tuhuyiŋinomai. Me ki otmâ hilipgunomai. Me bukulipyenŋe yeŋgât manmanyenŋe ya ki mem bâleyiŋinomai. Yâhâ orotmeme bâleŋe sâmbâran yuwuya âlâ otŋetâ lohimbiŋe matŋe yiŋiŋetâ hâhiwin nâŋgânomai yakât Anitâŋe nâŋgâmu ârândâŋ otbuap.

16 Yâhâ yeŋe Kiristohâlen biwiyenŋe kepeim orotmeme âlepŋe otnomai yan lohimbi belângen manmaine yekŋetâ bâlemu mem âlâlâ tuhuyeknomai. Yawu otyiŋiŋetâmâ Kiristohât pat mansai yakât nâŋgâm Anitâ mepaem topŋe ki kurihinomai.

17 Anitâŋe lohimbi kerek kuwiknenekbe sâmbâoap. Yakât otmâ topŋe katmâ ikŋe lohimbi nengât biwinenŋe ekmâ umatŋe kaknennŋan katmu nâŋgâmain yan kuwiknenekmap. Kuwiknenekmap yamâ hâhiwin getek nâŋgâmain. Yawu gârâmâ lohimbiŋe Kiristohât den pat nâŋgâŋetâ gemu bet pilâm belângen manmai yâhâmâ matŋe umatŋe ondop âlâ kândâkdâ

yingimu menomai.

¹⁸ Den yan yuŋe emelâk lok âlâŋe den kulemguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbiŋe Anitâhât den lâum manmai ya kuwikyekmâ ya yengât kakyenjan umatŋe katmu hâhiwin nâŋgâmai. Yawu otyingim yakât kakŋan meyekmâ manman sânduhân katyekmu mannomai. Yâhâ lohimbiŋe Anitâhât den nâŋgâŋetâ gemu bet pilâm orotmeme bâleŋe tâtâem otmai yâhâmâ hâmbâi yakât matŋe amokŋan yingimu menomai.” Den yawu tap.

¹⁹ Yakât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Anitâŋe lohimbi belâŋen manmai ya yengât mâtâp ki maŋguyingimu yaŋak yengât manmanyen ekmâ hâhiwin yingimai. Yawu otyinginetâ Anitâ Tihit tihit Amboŋahâlen biwiyenŋe kepeim orotmeme âlepŋeâk otmâ mannomai. Yawu otŋetâ tihityen e otmâ emelâk pat kuyingioŋ yakât bulâŋe yingimu menomai.

5

Galem yengât sâop.

¹ Kiristoŋe ikŋe komot yengât galemyen e man sâm âi nihimu mem mansan. Galemyen e mansan yakât nâŋgâm lok nombotŋe gurâ yâkât komot yengât galemlipyen e mansai ya yengât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Kiristo orop manbin yapâek nâŋe hoŋ bawangim gaman. Otmu Yura papatolipnennŋe mem âlâlâ tuhunetâ hâhiwin nâŋgâm sât gum muop yakât topŋe lohimbi ekyongom gaman. Yakât otmâ Kiristoŋe âwurem ge ikŋe lohimbi menenekmâ manman kârikŋan

katnenekmu mannom yan nâje yâkât sâtgât otmâ aposolo nombotje orop lohimbi galemyongonom. Yakât nângâm girem den yuwu sâmunen nângânet.

²⁻³ Yen Anitâhât lohimbi yengât galemlipyene manjet sâmbâ ai yingwi. Ai ya tinâk mem Anitâhât tem lâum lohimbi hon bayingim hejengum mannomai. Târârâhâk manmâ hon bayinginetâ yekmâ girawu manjetâ Anitâje yekmu ârandâj otbuap yakât topje tetemu ekmâ hejengunomai. Yene yawu otmâ galemyongom hâmenahâlâk ki nângânomai. Me ai ya hâkâj kakjan ki tuhunomai. Me yehâhât ki nângânetâ yahatmu lohimbi umatje kakejan katnomai.

⁴ Yawu otyingim mannomai yanâmâ. Kunnenje pato Yesu Kiristone âwurem ge yengât nângâmu yahatmu yakât hâmeneamâ manman kârikjan katyekmu manmâ yâhâmbisâi.

Lohimbi inje yengât sâop.

⁵ Yâhâ lohimbi inje mansaineamâ galemlipyene yengât nângâyinginetâ yahatmu amutyenan mannomai. Yen kerekje yehâhât nângânetâ gemu huruj huruj manmâ buku oranjim hon bahanginomai. Den yan yuje emelâk lok âlâje Anitâhât den âlâ kulenguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâje yehâhât nângânetâ yahatmap yamâ Anitâje nângâyingimu gemu mem ge katyekmap. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâje yehâhât nângânetâ gemu huruj huruj manmai yamâ mem hewewen tuhuyekmâ tihityene otmap.” Den yawu tap.

⁶ Yakât otmâ yuwu sâmunne nângânet. Sâp yiwereñe yuâmâ yeñe umatñe kakñan mansai. Yâhâ hâmbâi Anitâñe ikñahâk nângâmu ârândâñ otbuap yan manman sânduhân katyekmu mannomai. Yakât nângâm Anitâ Wâtgât Amboñe yâkât amutgen karakmâ tem lâuwangim mannomai.

⁷ Yâkñe tihityeñe otmap gârâmâ yeñe yâkât wâtñan kinmâ umatñe âlâlâ kakyeñan yâhâwuap yakât nângâm ki gorâyinñiwuap.

⁸ Kasanenñe Satanñe mem bâlenenekmu hiliwahonongâlâk nângâmap. Yakât topñe nângânetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmunne nângânet. Puaiañe bau membe sâm to ginñan sip galem tuhum tatmap. Yawu otmu bau to ginñambâ to-mot tuhumu in yawu urutmâ lâum toen kionmap. Toen kionmu harangumu mumu yanâmâ nem kereñgetmap. Yakât dopñeâk nenñe manman bâleñahât pañgoñân kionmâ hiliwahonehât Satanñe pañgoñ katmap. Yakât otmâ yeñe hiliwahomaihât nângâm biwi golâek manmâ galemahom mannomai.

⁹ Kiristohât lohimbi hânñan kulemñan manmâ arai ya yeñgât kakyeñan umatñe âlâlâ yâhâmu hâhiwin nângâm mansai. Yawu manmâ Kiristohâlen biwiyenñe tiñâk kepeim mansai. Yâhâ yeñe umatñe âlâlâ kakyeñan yâhâmu hâhiwin nângâm mansai. Yakât otmâ ya yeñgât nângâm yeñe Kiristohâlen biwiyenñe tiñâk kepeim wâtñan kinñetâ Satanñe mem ge katyekbe sâm hâum pâpgum pilâwuap.

¹⁰ Sâp ki kâlep otmuâk umatñe yu pesuk sâmu Anitâ Biwi Sânduk otmu Tihit tihit Amboñe manman sânduhân katyekmu mannomai. Yawu

otmu yâkât wâtñan kinmâ biwiyenê galemahom henjenjum mannomai. Otmu Kiristo orop biwiyenê kepeiakmâ konohâk otmu manñetâ Anitânê meyekmâ manman kârikñahât pat kuyingiop yakât bulânê yingimu menomai.

¹¹ Anitâ Wâtgât Amboñe heronê otbangim mepaem manmâ yâhânôm. Ya bonñanâk.

Den bâinê sâmbâ hâreop.

¹² Bukulipne, den bâinê sâmbâ hârewoman. Nânê bukunenñe Sila den pânê tâlâwâk yu ekumune yenğât kulemgup. Anitâ ikñak mâmânê otnihimu Kiristohât den bulânê lohimbi kâsikum yingim gaman. Otmu yenğât biwiyenê orotok sâmapgât Anitânê tihitnenñe otmap yakât ekyongoan. Otmu Kiristohât den ekyongomune nânğânêtâ bulânê otmu yâkâlen biwiyenê kepeim manmâ gai yawuâk manmâ yâhânômaiñhât nanñan.

¹³ Otmu Kiristohât lohimbi nâ orowâk Bawilon kapiân mansain yâkñe yawuâk nânğâyinğiain. Otmu nanne Mareko orowâk tânahom Kiristo hon bawanğimait yâkñe gurâ yawuâk nânğâyinğiap.

¹⁴ Yen Kiristohâlen biwiyenê kepeim man-sainê heronê nanñanğinomai.

Otmu Kiristo orop biwiyenê kepeiakmâ konohâk otmu wâtñan kinñetâ biwiyenê sânduk sâmbâ mannomai. Bâin.

Nâ bukuyenê,
Petoro

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806ccbc